

Prevention of Sexual Victimization of Children with Reference to the Regulations of Common Law Countries

Saman Abdolahi¹

Abstract

Field and Aims: Sexual victimization of children and adolescents is among the most serious threats to their physical, psychological, and social well-being, and addressing it requires the adoption of effective criminal and non-criminal preventive policies. Despite the existence of certain legal safeguards, significant gaps remain in the areas of comprehensive prevention, public education, and coordination among protective mechanisms within different legal systems. The objective of this study is to conduct a comparative examination of policies for preventing sexual victimization of children and adolescents in Iranian law and selected common law countries—namely the United States, Canada, and Australia—and to identify existing challenges and shortcomings.

Method: This research was conducted using a descriptive-analytical approach and drawing upon library resources, legal documents, and comparative studies. Criminal and non-criminal preventive policies in the four legal systems were examined and compared.

Findings and Conclusions: The findings indicate that each of the countries studied has adopted distinct preventive approaches in accordance with its social, cultural, and legal context. In Iran, the primary emphasis is on criminal punishments, while non-criminal prevention, public education, and institutional coordination remain insufficiently developed. In the United States, the combination of federal and state laws, together with systems for monitoring sexual offenders, has created a relatively advanced framework for criminal prevention. In Canada, alongside social and educational support measures, the application of severe punishments is also observed within the framework of criminal prevention. In Australia, stringent penalties, extraterritorial criminal jurisdiction, and the implementation of the National Strategy 2030 constitute key criminal and non-criminal preventive mechanisms. Overall, the most significant gap in Iran's legal system is the absence of a comprehensive non-criminal prevention approach, weaknesses in public education, and a lack of institutional coordination in supporting children. Drawing on the experiences of common law countries may contribute to strengthening preventive policies and enhancing the effectiveness of the criminal justice system in this field.

Keyword: Sexual victimization; Victimization prevention; Pedophilia; Etiology; Children and.

* Citation (APA): Abdolahi, S. (2025). Prevention of Sexual Victimization of Children and Adolescents with Reference to the Regulations of Common Law Countries. *Applied criminology research*, 3(10), 61-84.

https://www.qacr.ir/article_735008.html?lang=en

پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان با نگاهی به مقررات کشورهای کامن‌لا

سامان عبدالمهی^۱

چکیده

زمینه و هدف: بزه‌دیدگی جنسی کودکان از مهم‌ترین تهدیدهای علیه سلامت جسمی، روانی و اجتماعی آنان است و مقابله با آن مستلزم اتخاذ سیاست‌های پیشگیرانه کیفری و غیرکیفری کارآمد می‌باشد. با وجود پیش‌بینی برخی ضمانت‌های قانونی، همچنان خلأهایی در حوزه پیشگیری جامع، آموزش عمومی و هماهنگی میان سازوکارهای حمایتی در نظام‌های حقوقی مختلف مشاهده می‌شود. هدف این پژوهش، بررسی تطبیقی سیاست‌های پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان در حقوق ایران و کشورهای منتخب کامن‌لا شامل آمریکا، کانادا و استرالیا و شناسایی چالش‌ها و کاستی‌های موجود است.

روش: این پژوهش با رویکرد توصیفی-تحلیلی و با بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای، اسناد قانونی و مطالعات تطبیقی انجام شده و سیاست‌های کیفری و غیرکیفری پیشگیری در چهار نظام حقوقی مورد بررسی و مقایسه قرار گرفته است.

یافته‌ها و نتایج: یافته‌ها نشان می‌دهد هر یک از کشورهای مورد مطالعه متناسب با بسترهای اجتماعی، فرهنگی و حقوقی خود رویکرد متفاوتی در پیشگیری اتخاذ کرده‌اند. در ایران تمرکز عمدتاً بر مجازات‌های کیفری است و پیشگیری‌های غیرکیفری، آموزش همگانی و هماهنگی نهادی از توسعه کافی برخوردار نیست. در آمریکا، ترکیب قوانین فدرال و ایالتی همراه با نظام نظارت بر مجرمان جنسی چارچوب پیشگیری کیفری نسبتاً پیشرفته‌ای ایجاد کرده است. در کانادا، افزون بر حمایت‌های اجتماعی و آموزشی، اعمال مجازات‌های شدید در قالب پیشگیری کیفری مشاهده می‌شود. در استرالیا نیز مجازات‌های سنگین، صلاحیت کیفری فراملی و اجرای راهبرد ملی ۲۰۳۰ از مهم‌ترین سازوکارهای پیشگیری کیفری و غیرکیفری به‌شمار می‌روند. در مجموع، مهم‌ترین خلأ در نظام حقوقی ایران نبود رویکرد جامع پیشگیری غیرکیفری، ضعف آموزش عمومی و فقدان هماهنگی نهادی در حمایت از کودکان است و بهره‌گیری از تجارب کشورهای کامن‌لا می‌تواند به تقویت سیاست‌های پیشگیرانه و ارتقای کارآمدی نظام عدالت کیفری در این حوزه منجر شود.

کلیدواژه‌ها: بزه‌دیدگی جنسی، پیشگیری از بزه‌دیدگی، پدوفیلی، علت‌شناسی، کودکان.

*استناددهی (APA): عبدالمهی، سامان. (۱۴۰۴). پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان با نگاهی به مقررات

کشورهای کامن‌لا. پژوهش‌های جرم‌شناسی کاربردی، ۳(۱۰)، ۶۱-۸۴.

https://www.qacr.ir/article_735008.html

بزهکاری راجع به کودک دوستی، طیف قابل توجهی از جرایم را در بر می‌گیرد. افزون بر مطالعه کودک دوستی جرایم مرتبط با آن مانند قاچاق کودکان، کودک ربایی، هرزه‌نگاری و... نیز مورد توجه و بررسی قرار می‌گیرد. به این ترتیب، پدوفیلیا شبکه‌ای از جرایم را همراه خود به دنبال می‌آورد. باید توجه داشت که، پدوفیلیا با کودک آزاری متفاوت است. (نجفی ابرندآبادی، ۱۴۰۲: ۱۰۵). از همین رو، بزه‌دیدگی جنسی کودکان از جمله چالش‌های جدی و پیچیده‌ای است که نظام‌های حقوقی جوامع مختلف با آن مواجه‌اند. این نوع بزه‌دیدگی، به دلیل تأثیرات عمیق و بلندمدتی که بر قربانیان خردسال می‌گذارد، نیازمند واکاوی‌های دقیق از منظرهای مختلف حقوقی، روان‌شناختی و اجتماعی است. کودکان به دلیل ویژگی‌های رشدی، جسمی و ذهنی خود در زمره آسیب‌پذیرترین اقشار جامعه قرار دارند و در مواجهه با جرایم جنسی، بیش از سایر بزه‌دیدگان در معرض آسیب‌های مضاعف و ثانویه قرار می‌گیرند، از جمله احساس شرم، ترس، ناتوانی در بیان دقیق جزئیات واقعه و تأثیرات روانی بلندمدت.

در این میان، حقوق تحقیقات جنایی، نقش مهمی در کشف حقیقت، شناسایی متهم، حمایت از بزه‌دیده و در نهایت پیشگیری از وقوع مجدد چنین جرایمی ایفا می‌کند (شیری، ۱۳۹۷ الف، ص ۱۱۳). زمانی که بزه‌دیده یک کودک و موضوع جرم، تعرض جنسی باشد، حساسیت این فرآیندها دوچندان می‌شود و نیاز به سازوکارهای تخصصی و مراقبت‌های چندبعدی دارد. از سوی دیگر، تحلیل علل بزه‌دیدگی و درک شرایط وقوع جرم می‌تواند به طراحی الگوهای مؤثرتری برای پیشگیری کمک کند. در این راستا، اگر مخاطب بازجو، کودک بزه‌دیده و نوع جرم، جنسی باشد، نحوه گرفتن اطلاعات، حساسیت بسیار بالاتری را می‌طلبد؛ چرا که بزه‌دیدگی کودک را در شرایط اضطراب‌آمیزی قرار می‌دهد که بر تحولات شناختی وی اثر می‌گذارد، شرایط رشدی و فیزیکی کودک اجازه یادآوری و آگاهی کامل را به وی نمی‌دهد و جرم جنسی که فاقد نشانه است و احساس شرم برای کودک به وجود می‌آورد، او را از بیان جزئی اطلاعات منصرف می‌کند (گلدوزیان، ۱۴۰۲، ص ۹)؛ چرا که بزه‌دیده سرنخ مناسبی برای شناسایی و اثبات بزهکاری مرتکب خواهد بود. تا از این طریق بتوان به ترسیم نیم‌رخ جنایی بزهکاران نیز دست یابد. با شناسایی علت‌های بزه‌دیدگی و تقصیر بزه‌دیده، می‌توان الگوهای مناسبی برای پیشگیری از جرم ارائه نماید (شیری، ۱۳۹۷ ب، ص ۲۱۵).

بر این اساس، پژوهش حاضر با هدف تبیین عوامل مؤثر بر بزه‌دیدگی جنسی کودکان و ارائه راهکارهای پیشگیرانه، به بررسی قوانین و سیاست‌های موجود در ایران و همچنین نظام

حقوقی کامن‌لا یعنی ایالات متحده آمریکا، کانادا و استرالیا می‌پردازد تا از رهگذر این مقایسه تطبیقی، زمینه‌ای برای ارتقای نظام پیشگیری در کشور فراهم آید.

در همین راستا، تحقیق حاضر در پی پاسخ به پرسش‌های اساسی زیر است: (۱) چه عوامل جرم‌شناختی در بروز بزه‌دیدگی جنسی کودکان نقش دارند؟ (۲) در فرآیند تحقیقات جنایی، چه تدابیر ویژه‌ای در نظام‌های حقوقی منتخب برای حمایت از کودک بزه‌دیده جنسی اتخاذ شده و ایران تا چه اندازه در این زمینه موفق بوده است؟ (۳) چه راهکارهایی، در پرتو یافته‌های تطبیقی، می‌تواند به اصلاح یا تقویت نظام پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی در ایران منتهی شود؟ پژوهش حاضر می‌کوشد با تحلیل مبانی نظری و تطبیقی این حوزه، به ارائه چارچوبی برای طراحی نظام مؤثر پیشگیری از کودکان در برابر بزه‌دیدگی جنسی در نظام حقوقی ایران دست یابد.

۱. علت‌شناسی

جرائم جنسی، دامن‌گیر قشر جوان بوده و تنها زنان و دختران را شامل نمی‌شود؛ بلکه جنس مذکر نیز از آن مصون نبوده و مبتلا هستند که این امر مستلزم اقدامات پیشگیرانه از ابعاد مختلف جامعه و از هر طریق ممکن می‌باشد. از آنجا که هر نوع اقدام پیشگیرانه مستلزم علت‌یابی و ریشه‌یابی بروز رفتار مجرمانه بوده و سپس باید با ارائه راهکارهای اجتماعی با این علل بنیادی مبارزه نمود. از همین رو، برانگیختگی جنسی (که می‌تواند به یک جرم یا انحراف جنسی تبدیل شود) از یک‌سو تابع ارزش‌های اخلاقی، عوامل اجتماعی، محرک‌های محیطی و یادگیری است و از سوی دیگر، وابسته به ویژگی‌های شخصی و شخصیتی خود فرد می‌باشد، لازم است تمام علل و عوامل این پدیده را در نظر گرفت (بدلی، ۱۳۹۹، ص ۸۲). از همین رو، عوامل جرم‌زا در ارتکاب جرائم جنسی می‌تواند یک علت یا عوامل مختلفی^۱ باشد که در هر فرد کاملاً متفاوت است (عبداللهی، ۱۴۰۱، ص ۱۳۰). در حال حاضر یک اجماع کلی وجود دارد که تکرار جرائم جنسی حداقل با چند عامل^۲ مرتبط است: الف) علایق جنسی منحرف؛ ب) جهت‌گیری ضداجتماعی و ج) بی‌ثباتی در سبک زندگی (Levenson, Shields & Singleton, 2012, p. 137).

۱. برای مطالعه بیشتر رجوع کنید به: کشکولیان، اسماعیل، شیخ الاسلامی، عباس و امیریان فارسانی، امین. (۱۴۰۲). الگوی عملی برای پیشگیری از بزه دیدگی جنسی اطفال و نوجوانان در ایران. پژوهش‌های حقوق تطبیقی عدل و انصاف، ۲۲(۶)، ۷۷-۱۱۳.

http://www.aecrjournal.ir/article_189405.html

۲. عامل فقط زمینه ساز بزهکاری است و نقش تعیین کننده ندارد و عبارت است از هر ویژگی فردی یا اجتماعی که در تکوین، شکل گیری و افزایش بزهکاری نقش موثری ایفاء می‌نماید. (نجفی توانا، ۱۳۹۴: ۱۶۸)

الف. علایق جنسی انحرافی به جاذبه‌های پایدار به اعمال جنسی اشاره دارد که در رابطه جنسی با کودکان، تجاوز جنسی یا روش ارتباطات جنسی بسیار غیرعادی تجلی می‌یابند؛ اگرچه تمام تجاوزات جنسی از نظر اجتماعی انحراف محسوب می‌شوند، اما مردانی که مرتکب چنین اعمالی می‌شوند لزوماً ترجیحات پایدار برای چنین رفتاری ندارند (Levins & Crewe, 2015, p. 485).

ب. جهت‌گیری ضداجتماعی به شخصیت ضداجتماعی، ویژگی‌های ضداجتماعی (مانند تکانش‌گری، سوءمصرف مواد، بیکاری) و سابقه نقض قوانین اشاره دارد. ارتباط قوی بین نقض قوانین و رفتارهای تکانشی و بی‌پروا، مانند نوشیدن بیش‌ازحد الکل، دعوا و سبک زندگی ناپایمن وجود دارد. این عوامل جهت‌گیری ضداجتماعی تجاوز جنسی را تسهیل می‌کند؛ زیرا افراد مرتکب جنایات جنسی نمی‌شوند مگر اینکه اولاً) مایل به صدمه زدن به دیگران باشند، ثانیاً) بتوانند خود را متقاعد کنند که به قربانیان خود آسیب نمی‌رسانند، ثالثاً) احساس کنند نمی‌توانند جلوی خود را بگیرند (Malinen, Willis & Johnston, 2014, p. 537).

ج. محیط‌های نامطلوب خانوادگی^۱ زمینه‌های مناسبی را برای تجاوز جنسی فراهم می‌کنند. در صورت فقدان تربیت و راهنمایی، مجرم جنسی بالقوه مشکلاتی را در عملکرد اجتماعی ایجاد می‌کند (به عنوان مثال، بی‌اعتمادی، خصومت، و دل‌بستگی ناپایمن) که به نوبه خود با طرد اجتماعی، تنهایی، معاشرت با همسالان منفی و رفتار بزهکارانه همراه است. شکلی از تمایلات جنسی که در زمینه کمبودهای صمیمیت فراگیر ایجاد می‌شود، احتمالاً غیرشخصی و خودخواهانه است و حتی ممکن است خصمانه نیز باشد (Mann, Devendran & Lundrigan, 2021, p. 208).

همچنین جدای از انحراف جنسی و بی‌ثباتی سبک زندگی، ممکن است سه ویژگی دیگر برای مجرمان جنسی وجود داشته باشد:

الف) پیشینه منفی خانوادگی، ب) مشکلات ایجاد پیوندهای محبت‌آمیز با دوستان و ج) نگرش‌های تحمل‌کننده نسبت به روابط جنسی (Ibid, p. 209)

د. اختلالات روان‌پزشکی اسکیزوفرنی و اختلال دوقطبی و اختلالات خلقی و شخصیتی نیز در انحرافات و جرایم جنسی نقش مهمی دارند. از همین رو، نمونه‌هایی از رفتارهایی که بیشتر در سوءاستفاده‌کنندگان جنسی شایع است، عبارتند از: ناتوانی در کنترل رفتار خود؛ در نظر گرفتن زنان و کودکان به عنوان اشیاء جنسی و خشونت در رفتار. لذا می‌توان با برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب، به اصلاح و حذف علل جرم‌زا از اقدام نمود (عباسی و

۱. ضعف مولفه تربیتی والدین و فضای نامناسب خانوادگی آنان در سنین رشدی نقش بسزایی در ایجاد انحرافات جنسی خواهد داشت. (فتحی، زاهدی و صابری، ۱۴۰۳)

رنگچی، ۱۳۹۸، ص ۷۷)؛ که این خود قدم تأثیرگذاری برای از بین بردن عوامل مؤثر در تکوین جرایم جنسی علیه کودکان می‌باشد.

۲. پیشگیری رشد مدار از بزه‌دیدگی جنسی کودکان

بزه‌دیدگی جنسی در میان کودکان یکی از جدی‌ترین اشکال تهدید علیه امنیت روانی و جسمی آنان است که اغلب در سکوت و پنهان‌کاری شکل می‌گیرد و پیامدهای آن تا سال‌ها پس از وقوع ادامه می‌یابد. این نوع بزه‌دیدگی، به دلیل تأثیرگذاری مستقیم بر مراحل رشد شناختی، هیجانی و اجتماعی کودک، از اهمیت ویژه‌ای در سیاست‌گذاری جنایی برخوردار است. یکی از رویکردهای نوین در حوزه پیشگیری، رویکرد رشد‌مدار است که بر شناسایی عوامل خطر در مراحل مختلف رشد کودک و مداخله در محیط‌های اصلی پرورش او تمرکز دارد. در این چارچوب، دو نهاد بنیادی یعنی خانواده و مدرسه به‌عنوان بسترهای اولیه و اثرگذار در فرآیند اجتماعی‌شدن کودک، نقشی محوری در کاهش خطر بزه‌دیدگی جنسی ایفا می‌کنند.

مداخلات خانواده‌محور، با تأکید بر توانمندسازی والدین، ارتقای سواد تربیتی و آموزش مهارت‌های ارتباطی، می‌توانند سطح آگاهی والدین را نسبت به عوامل تهدیدکننده افزایش دهند و در ایجاد محیطی ایمن و حمایتگر مؤثر واقع شوند. از سوی دیگر، مداخلات مدرسه‌محور نیز از طریق آموزش‌های مبتنی بر رشد، افزایش تاب‌آوری، ارتقای مهارت‌های خودمراقبتی و ایجاد فضای گفت‌وگوی امن بین دانش‌آموزان و مسئولان مدرسه، می‌تواند به شکل‌گیری سپرهای دفاعی روانی و رفتاری در برابر سوءاستفاده‌های جنسی کمک کند.

۲-۱. مداخلات خانواده‌محور

خانواده محیطی امن برای کودکان است و والدین امن‌ترین افراد زندگی آنها به حساب می‌آیند در صورتی که نیازهای خانواده به نحو مطلوب برآورده شود، کانون خانواده، در تربیت صحیح فرزندان و انجام کارکردها و نقش‌های خود موفق‌تر خواهد بود و در غیر این صورت، خانواده با مشکل روبه‌رو خواهد شد (دارابی، ۱۳۹۷، ص ۱۲۸). لذا خانواده نقش مهمی در پیشگیری از جرم جنسی علیه کودکان دارد. این اهمیت از دو سو مورد قابل بررسی است. نخست اینکه ممکن است سوءاستفاده جنسی یا آزار جنسی علیه کودکان توسط یکی از اعضای خانواده یا فامیل صورت بگیرد. دوم، اینکه ممکن است موارد سوءاستفاده جنسی یا آزار جنسی علیه کودکان در خارج از خانه صورت بگیرد و والدین بتوانند آن را شناسایی و از ارتکاب مجدد آن پیشگیری کنند. این امر می‌تواند شامل احتمال وقوع آن باشد و شناخت دقیق وضعیت‌هایی که ممکن است کودک در آن مورد سوءاستفاده جنسی یا آزار جنسی قرار گیرد اهمیت دارد. در این شرایط روابط نزدیک والدین و کودکان می‌تواند حائز اهمیت باشد؛ زیرا کودک ممکن

است این موارد را برای والدین توصیف کند. در عین حال در بسیاری شرایط، موارد سوءاستفاده جنسی یا آزار جنسی بیان نمی‌شود یا مجرمان با تهدید کودکان آنها را وادار به سکوت می‌کنند.

وجود آثار جرم بر بدن کودکان می‌تواند شروع پیگیری‌های جدی باشد و نباید صرفاً این آثار را صرفاً به شیطنت‌های کودکانه حین بازی مرتبط دانست. زندگی کودکان با خانواده‌های به اصطلاح بد سرپرست می‌تواند احتمال وقوع چنین جرایمی علیه کودکان را افزایش دهد. در این خصوص ارتباط مؤثر مدرسه و خانواده و داشتن برنامه‌های مشارکتی در شناخت وضعیت‌های خطرناک و پیشگیری از آن مهم است. این مشارکت در راستای اقدامات تربیتی در کنار اقدامات آموزشی است که خانواده و مدرسه متولی انجام آن هستند (Warrington, Camille, Hele, Allnock & Soares, 2023, p. 6).

خانواده همچنین نقش مهم در آموزش کودکان پیرامون وضعیت‌های خطرناک جرم جنسی دارند. هدف از آموزش کودکان در این خصوص الف) شناخت موقعیت‌های بالقوه آزاردهنده یا سوءاستفاده‌کنندگان جنسی، ب) تشویق کودکان به رد درخواست‌های جنسی با گفتن «نه»، ج) آموزش به کودکان برای مقاومت با دور شدن از مرتکب، د) تشویق کودکان به گزارش سوءاستفاده قبلی یا مداوم به یک مقام قابل اعتماد و ه) توضیح اینکه لمس مخفیانه یا نامناسب هرگز مسئولیت کودک نیست و این مجرم است که باید سرزنش شود و نه کودک (Deblinger, 2009, pp. 93-97).

۲-۲. مداخلات مدرسه‌محور

جایگاه مدارس و نظام آموزش و پرورش در حمایت از کودکان در معرض خطر جایگاهی منحصربه‌فرد و بی‌بدیل است (مهدوی، ۱۳۹۸، ص ۴۵۵). در همین راستا، مدارس به عنوان مکانی که کودکان بخشی از زمان خود را در آن سپری می‌کنند و برای آینده بهتر آموزش می‌بینند، نقش مهم و حیاتی در پیشگیری از سوءاستفاده جنسی یا آزار جنسی علیه کودکان دارند. مدارس باید والدین و اعضای جامعه را در بحث پیشگیری از سوءاستفاده جنسی یا آزار جنسی مشارکت دهند و اطلاعاتی در مورد نحوه تشخیص علائم سوءاستفاده و نحوه گزارش آن در اختیار آنها قرار دهند. با اجرای این اقدامات ایمنی، مدارس می‌توانند برای جلوگیری از سوءاستفاده جنسی و ایجاد محیطی امن و سالم برای همه دانش‌آموزان تلاش کنند. معلمان در مدارس باید آموزش کافی ببینند تا موارد مشکوک به سوءاستفاده جنسی یا آزار جنسی را گزارش کنند. همچنین مدارس، مهدکودک‌ها و مراکزی که کودکان را آموزش می‌دهند باید در استخدام معلمان و مربیان نهایت دقت را انجام دهند و امر گزینش حرفه‌ای آنها را جدی بگیرند. در حقیقت شناخت دقیق از تیپ‌های شخصیتی که در احتمال سوءاستفاده جنسی یا

آزار جنسی کودکان در آنها بیشتر است باید در حین مصاحبه کاری شناسایی شود و از به‌کارگیری آنها جلوگیری شود.

همچنین معلمان و مربیان می‌توانند موارد سوءاستفاده جنسی یا آزار جنسی علیه کودکان در خارج از مدرسه را نیز شناسایی کنند. اکثر کودکان به احتمال زیاد توسط افرادی که می‌شناسند و به آنها اعتماد دارند مورد آزار جنسی قرار می‌گیرند. اغلب این آزار در خانواده خودشان اتفاق می‌افتد و این بدان معنی است که مدرسه ممکن است یکی از تنها مکان‌های امن برای آنها باشد. وجود روان‌شناسان در محیط مدرسه و مهدکودک که کودکان مشکوک به سوءاستفاده جنسی یا آزار جنسی را شناسایی می‌کنند می‌تواند در پیشگیری از تکرار جرم علیه آنها مؤثر باشد (Alaggi, Collin-Vézina & Lateef, 2017, p. 5).

به‌علاوه، آموزش کافی به کودکان در زمینه شناخت رفتارهای ناسالم و آگاهی از لزوم گزارش‌دهی به معلمان و مربیان می‌تواند در شناسایی کودکان آسیب‌دیده و شکل‌گیری تدابیر مداخله‌گرایانه در خصوص آنها مؤثر باشد؛ اگر چه موضوع مداخله از بحث ما خارج است، اما واقعیت آن است که صرف شناسایی کودکان مورد آسیب کافی نیست و مداخله مؤثر و به‌موقع می‌تواند در پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان مؤثر باشد.

هرچند پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان به تدابیری چندجانبه در جامعه نیاز دارد، اما به اعتقاد برخی محققان بیشترین نقش در پیشگیری از دو مرجع مهم پیشگیری یعنی خانواده و مدرسه محقق می‌شود. البته در این بین نباید نقش پررنگ شیوه‌های فرزندپروری را نادیده گرفت؛ از آنجایی که کودکان بیش از هر قشر دیگری در خانه و مدرسه حضور دارند، به همین دلیل بیشترین کنترل محیطی در مقابله با جرایم باید متوجه این دو مرجع باشد. علاوه بر این کودکان به دلیل نیاز به حمایت در این دو مکان بیشتر مورد توجه هستند و هرگونه غفلت و سهل‌انگاری به نتایج غیرقابل جبرانی منتهی می‌شود. در بهترین راهبرد برای پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان، باید به تعامل بین خانواده و مدرسه به عنوان الگویی موفقیت‌آمیز از پیشگیری اشاره کرد. در همین راستا، ارتباط سازنده بین مربیان آموزشی و تربیتی و اولیای دانش‌آموزان زمینه مساعدی برای پیشگیری از انحرافات و جرایم را فراهم می‌آورد.

۳. مقررات کشورهای کامن‌لا در قبال بزه‌دیدگی جنسی کودکان

بزه‌دیدگی جنسی کودکان یکی از حساس‌ترین و چالش‌برانگیزترین موضوعات علوم جنایی معاصر است که به دلیل پیامدهای گسترده روانی، اجتماعی و حقوقی آن، همواره توجه ویژه نظام‌های حقوقی را به خود جلب کرده است. در میان این نظام‌ها، کشورهای تابع حقوق کامن‌لا، به سبب ویژگی‌های خاص این سیستم از جمله نقش برجسته رویه قضایی، اصل

انصاف و سازوکارهای حمایتی ویژه رویکردهای منحصر به فردی در قبال حمایت از کودکان قربانی جرم اتخاذ کرده‌اند. این کشورها، با تکیه بر اصول پیشگیرانه و حمایتی، مقرراتی را طراحی کرده‌اند که نه تنها به مجازات بزه‌کاران می‌پردازد، بلکه به احیای حقوق بزه‌دیدگان و ترمیم آسیب‌های وارده نیز توجه دارد. شناخت ساختار این مقررات و تحلیل نحوه اجرای آن‌ها، می‌تواند راهگشای تدوین سیاست‌های کیفری کارآمد در نظام حقوقی ایران باشد.

۱-۳. پیشگیری کیفری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان

با توجه به اینکه در کنار اقدامات پیشگیرانه کیفری، لزوم تدوین مقرراتی به منظور پیشگیری غیرکیفری نیز ضرورت دارد، لذا هر دو مورد به ترتیب مورد مطالعه قرار می‌گیرد.

۱-۱-۳. قانون آمریکا

نظام حقوق آمریکا در قبال بزه‌دیدگی کودکان مقررات متعددی را وضع نموده که برای تبیین بهتر به بررسی آنها می‌پردازیم. بند «الف» بخش ۲۲۵۱ از عنوان ۱۸ مجموعه قوانین ایالات متحده که به بهره‌کشی جنسی از کودکان اشاره دارد، عنوان می‌دارد که «هر شخصی که کودکی را به کار گیرد، مورد استفاده قرار دهد، ترغیب، وادار، اغوا یا مجبور کند تا در هرگونه رفتار جنسی صریح مشارکت کند، یا کودکی را وادار کند تا شخص دیگری را در چنین رفتاری یاری نماید، یا کودکی را در داخل یا در ارتباط با تجارت بین ایالتی یا خارجی، یا در هر قلمرو یا دارایی ایالات متحده جابه‌جا کند، با این قصد که آن کودک در رفتار جنسی صریحی برای تولید هرگونه تصویر بصری از چنین رفتاری یا برای پخش زنده آن شرکت کند، مطابق با بند «ه» این ماده مجازات خواهد شد^۱...» این مجازات‌ها نشان‌دهنده سخت‌گیری قانون‌گذار در برخورد با جرایم مرتبط با بهره‌کشی جنسی از کودکان است.

بند «ب» همین قانون مقرر می‌دارد که «هر والدین، سرپرست قانونی، یا فردی که حضانت یا کنترل کودکی را بر عهده دارد و آگاهانه اجازه دهد که آن کودک در رفتار جنسی صریحی مشارکت کند یا شخص دیگری را در چنین رفتاری یاری نماید، به‌منظور تولید یا پخش زنده هرگونه تصویر بصری از این رفتار، مطابق با بند «ه» این ماده مجازات خواهد شد...»، بند «ج» (۱) همین ماده مقرر می‌دارد «هر شخصی که در شرایط توصیف‌شده در بند «ب»، کودکی را به کار گیرد، مورد استفاده قرار دهد، ترغیب، وادار، اغوا یا مجبور کند تا در هرگونه رفتار

۱. بند (ه) از ماده ۱۸ § ۲۲۵۱ U.S.C. مجازات‌های زیر را برای افرادی که در بهره‌کشی جنسی از کودکان نقش دارند، تعیین می‌کند:

- مرتکبان بدون سابقه کیفری مرتبط: حداقل ۱۵ سال و حداکثر ۳۰ سال حبس.
- افرادی با یک سابقه کیفری مرتبط: حداقل ۲۵ سال و حداکثر ۵۰ سال حبس.
- افرادی با دو یا بیشتر سابقه کیفری مرتبط: حبس ابد.

جنسی صریحی خارج از ایالات متحده، قلمروها یا دارایی‌های آن مشارکت کند، یا کودکی را وادار کند تا شخص دیگری را در چنین رفتاری یاری نماید، به‌منظور تولید هر گونه تصویر بصری از چنین رفتاری، مطابق با بند «ه» این ماده مجازات خواهد شد...^۱ در توصیف موارد فوق باید گفت که ماده ۲۲۵۱، عنوان ۱۸ قانون ایالات متحده بر جرم‌انگاری تولید، توزیع و تبلیغ تصاویر مستهجن از کودکان تمرکز دارد. این قانون با تعیین مجازات‌های سنگین، از جمله حبس طولانی‌مدت (حداقل ۱۵ سال و حداکثر حبس ابد) برای افراد مجرم، سعی در پیشگیری از بزه‌دیدگی کودکان دارد. سازوکارهای کلیدی این قانون برای پیشگیری از بزه‌دیدگی کودکان را می‌توان شامل پیشگیری از طریق تدوین مجازات‌های سنگین و حبس‌های طولانی‌مدت، اعطای صلاحیت فراملی، کنترل تبلیغات و معاملات غیرقانونی، نظارت بر فضای مجازی به صورتی که امکان تعقیب قضایی کسانی که از طریق اینترنت اقدام به تولید یا توزیع محتوای مجرمانه می‌کنند فراهم می‌گردد.

۲-۱-۳. قانون استرالیا

در قانون «قانون کیفری مشترک‌المنافع ۱۹۹۵»^۲ به‌منظور پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان، ماده (۲۷۲.۹) ضمن تعریف مفهوم رابطه جنسی، مصادیق آن را به‌طور روشن بیان نموده است که در بند (۹) از این ماده به موضوع کودکان پرداخته و مقرر داشته «شخصی مرتکب جرم می‌شود اگر: الف) با کودکی در خارج از استرالیا رابطه جنسی برقرار کند و ب) کودک کمتر از ۱۶ سال سن داشته باشد».^۳ لازم به ذکر است این ماده از قانون کیفری فدرال استرالیا بیانگر اصل صلاحیت فراسرزمینی استرالیا می‌باشد و این امر اهمیت مقابله با بزه‌دیدگی جنسی کودکان را نزد مقنن می‌رساند؛ زیرا ممکن است افراد برای دور زدن قانون در کشور دیگری که مقررات جدی پیرامون ارتباط جنسی با کودکان دارد، مرتکب این شوند امری که در قالب توریسم جنسی رایج است.

موضوع مالکیت، کنترل، تولید، تأمین یا به‌دست‌آوردن محتوای سوءاستفاده از کودکان از طریق یک سرویس ارتباطی نیز امر دیگری است که در قانون کیفری فدرال استرالیا مورد توجه قرار گرفته و در ماده (۴۷۴) در بندهای متعددی مطرح شده و از جمله در ماده (۴۷۴.۲۳) آمده است «شخصی مرتکب جرم می‌شود اگر: الف) محتوای سوءاستفاده از کودکان را مالک باشد،

1. 18 U.S.C. § 2251 - U.S. Code - Unannotated Title 18. Crimes and Criminal Procedure § 2251. Sexual exploitation of children - last updated January 01, 2024 | <https://codes.findlaw.com/us/title-18-crimes-and-criminal-procedure/18-usc-sect-2251/>
 2. Commonwealth Criminal Code Act 1995
 3. https://sherloc.unodc.org/cld/uploads/res/criminal-code-act-1995-volume-2-as-of-2020_html/Criminal_Code_Act_Volume_2_as_of_2020.pdf

کنترل کند، تولید کند، تأمین کند یا به‌دست آورد؛ و ب) این محتوا با استفاده از یک سرویس ارتباطی دسترسی پیدا کند یا منتقل شود.^۱

در بخش دیگری از ماده (۴۷۴) موضوع استفاده از خدمات ارتباطی برای فریب کودکان مورد توجه قرار گرفته و ماده (۴۷۴.۲۷) مقرر می‌دارد «شخصی مرتکب جرم می‌شود اگر: الف) از یک سرویس ارتباطی برای ارسال پیامی به شخص دیگری استفاده کند؛ ب) فرستنده قصد داشته باشد گیرنده را ترغیب به انجام یا تسلیم شدن به فعالیت جنسی کند؛ و ج) گیرنده کسی باشد که زیر ۱۶ سال سن دارد یا فرستنده باور دارد که زیر ۱۶ سال سن دارد.»^۲ طبق ماده (۲۷۲.۹) از قانون کیفری استرالیا فردی که مرتکب این جرائم شده است ممکن است به مجازات حبس حداکثر تا ۲۵ سال محکوم گردد. به‌علاوه، محکومان ممکن است تحت نظارت‌های شدید پس از آزادی، قرار گیرند یا در «لیست مجرمان جنسی ملی»^۳ ثبت شوند.

۳-۱-۳. قانون کانادا

کشور کانادا دارای یکی از سخت‌گیرانه‌ترین سازوکار را برای حمایت از کودکان در برابر بزه‌دیدگی دارد بدین صورت که قوانین این کشور، هم حمایت کیفری و هم سیاست‌های پیشگیرانه را دربرمی‌گیرند. در این راستا به منظور مطالعه مقررات مرتبط با پیشگیری کیفری از بزه‌دیدگی کودکان به‌طور مشخص می‌توان به «قانون کیفری کانادا»^۴ اشاره نمود. در بخش مربوط به «تجاوز جنسی»^۵ ماده (۱۵۱) مقرر می‌دارد «هر شخصی که با هدف جنسی، به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم، با استفاده از بخشی از بدن یا با شیء، هر بخشی از بدن فردی زیر ۱۶ سال را لمس کند:

الف) مرتکب جرم قابل تعقیب به‌صورت کیفرخواست شده و مشمول مجازات حبس تا سقف چهارده سال و حداقل یک سال حبس خواهد بود؛ یا ب) مرتکب جرم قابل تعقیب به‌صورت مختصر^۶ شده و مشمول مجازات حبس تا سقف دو سال منهای یک روز و حداقل نود روز حبس خواهد بود»^۷.

پیرامون عمل «دعوت به لمس جنسی»^۸ ماده (۱۵۱) مقررات کیفری کانادا مقرر می‌دارد «هر شخصی که با هدف جنسی، فردی زیر ۱۶ سال را ترغیب، توصیه یا تحریک کند تا با استفاده

1. https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/Brief-review-sex-abuse-legislation-2015.pdf?utm_source=chatgpt.com
2. https://sherloc.unodc.org/cld/uploads/res/criminal-code-act-1995-volume-2-as-of-2020.html/Criminal_Code_Act_Volume_2_as_of_2020.pdf
3. National Child Offender Register
4. Criminal Code of Canada
5. Sexual Interference
6. summary conviction
7. <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-46/section-151-20120809.html>
8. Invitation to Sexual Touching

از بخشی از بدن یا با یک شیء، بدن هر شخصی را، اعم از بدن فرد تحریک کننده، توصیه کننده یا ترغیب کننده، یا بدن خود فرد زیر ۱۶ سال، به طور مستقیم یا غیرمستقیم لمس کند: الف) مرتکب جرم قابل تعقیب به صورت کیفرخواست شده و مشمول مجازات حبس تا سقف ده سال و حداقل یک سال حبس خواهد بود؛ یا ب) مرتکب جرم قابل تعقیب به صورت مختصر شده و مشمول مجازات حبس تا سقف هجده ماه و حداقل نود روز حبس خواهد بود.»

عمل دیگری که در قانون کیفری کانادا جرم انگاری شده «سوءاستفاده جنسی»^۱ می باشد که ماده (۱۵۳) در این خصوص مقرر می دارد «۱) هر شخصی که در موقعیت اعتماد یا مقام سلطه نسبت به یک فرد جوان قرار داشته باشد، یا فردی باشد که آن جوان در رابطه ای وابسته به اوست، یا در رابطه ای با فرد جوان باشد که نسبت به او استثمارآمیز است و سپس: الف) برای هدف جنسی، با استفاده از بخشی از بدن یا با یک شیء، هر بخشی از بدن فرد جوان را به طور مستقیم یا غیرمستقیم لمس کند؛ یا ب) برای هدف جنسی، فرد جوان را ترغیب، توصیه یا تحریک کند تا با استفاده از بخشی از بدن یا با یک شیء، بدن هر شخصی را، از جمله بدن خود فردی که او را ترغیب، توصیه یا تحریک کرده است و بدن فرد جوان، به طور مستقیم یا غیرمستقیم لمس کند. به مجازات های زیر محکوم می شود:

۱) هر شخصی که مرتکب جرم تحت بند (۱) شود: الف) مرتکب جرم قابل تعقیب به صورت کیفرخواست شده و مشمول مجازات حبس تا سقف چهارده سال و حداقل یک سال حبس خواهد بود؛ یا ب) مرتکب جرم قابل تعقیب به صورت مختصر شده و مشمول مجازات حبس تا سقف دو سال منهای یک روز و حداقل نود روز حبس خواهد بود.»^۲

در خصوص «پورنوگرافی کودکان»^۳ بندهای (۲)، (۳) و (۴) ماده (۱۶۳.۱) قانون کیفری کانادا مقرر می دارد «۲) هر شخصی که پورنوگرافی کودک را بسازد، چاپ کند، منتشر کند یا برای هدف انتشار در اختیار داشته باشد، مرتکب جرم قابل تعقیب به صورت کیفرخواست شده و مشمول مجازات حبس تا سقف چهارده سال و حداقل یک سال حبس خواهد بود. ۳) هر شخصی که پورنوگرافی کودک را منتقل کند، در دسترس قرار دهد، توزیع کند، بفروشد، تبلیغ کند، وارد کند، صادر کند یا برای هدف انتقال، در دسترس قرار دادن، توزیع، فروش، تبلیغ یا صادرات هرگونه پورنوگرافی کودک در اختیار داشته باشد، مرتکب جرم قابل تعقیب به صورت کیفرخواست شده و مشمول مجازات حبس تا سقف چهارده سال و حداقل یک سال حبس خواهد بود. ۴) هر شخصی که هرگونه پورنوگرافی کودک را در اختیار داشته باشد، مرتکب یکی از موارد زیر خواهد شد: الف) جرم قابل تعقیب به صورت کیفرخواست شده و مشمول

1. Sexual Exploitation

۲. طبق بند (۲) این ماده «فرد جوان» به معنای فردی است که سن او ۱۶ سال یا بیشتر ولی زیر ۱۸ سال است.

3. Child Pornography

مجازات حبس تا سقف ده سال و حداقل یک سال حبس خواهد بود؛ یا ب) مرتکب جرم قابل تعقیب به صورت مختصر شده و مشمول مجازات حبس تا سقف دو سال منهای یک روز و حداقل شش ماه حبس خواهد بود.»

در قانون کانادا البته دسترسی به پورنوگرافی کودک نیز محسوب شده و در بند (۴.۱) و (۴.۲) همین ماده مقرر می‌دارد «هر شخصی که به هر نوع پورنوگرافی کودک دسترسی پیدا کند، مرتکب یکی از موارد زیر خواهد شد: الف) جرم قابل تعقیب به صورت کیفرخواست شده و مشمول مجازات حبس تا سقف ده سال و حداقل یک سال حبس خواهد بود؛ یا ب) مرتکب جرم قابل تعقیب به صورت مختصر شده و مشمول مجازات حبس تا سقف دو سال منهای یک روز و حداقل شش ماه حبس خواهد بود.»

عمل دیگری که در قانون کانادا جرم‌انگاری شده «اغوی کودکان^۱» برای تسهیل ارتکاب جرم است که در بند (۲) ماده (۱۷۲.۱) از قانون کیفری کانادا مقرر می‌دارد «الف) مرتکب جرم قابل تعقیب به صورت کیفرخواست شده و مشمول مجازات حبس تا سقف چهارده سال و حداقل یک سال حبس خواهد بود؛ یا ب) مرتکب جرم قابل تعقیب به صورت مختصر شده و مشمول مجازات حبس تا سقف دو سال منهای یک روز و حداقل شش ماه حبس خواهد بود.»^۲

۲-۳. پیشگیری غیرکیفری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان

پیشگیری غیرکیفری در بزه‌دیدگی جنسی کودکان مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۲-۳. قانون کانادا

در پیشگیری غیرکیفری قوانین کانادا مقرراتی را به منظور پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان پیش‌بینی نموده است که به مطالعه آنها می‌پردازیم. در قانون «خدمات خانواده، نوجوان و اطفال^۳» ماده (۱۲۵) مقرر گردیده «چنانچه فردی از جمله شخصی که وظایف حرفه‌ای یا رسمی مرتبط با کودکان را انجام می‌دهد، دلایل معقولی برای ظن به وقوع یکی از موارد زیر داشته باشد، موظف است فوراً این ظن و اطلاعات مرتبط با آن را به نهاد حمایتی مربوطه گزارش دهد:... (۳) کودک مورد سوءاستفاده جنسی یا بهره‌کشی جنسی قرار گرفته است، چه توسط فرد مسئول نگهداری از کودک و چه توسط شخصی دیگر در حالی که فرد مسئول از امکان بروز چنین سوءاستفاده‌ای آگاه بوده یا می‌بایست آگاه می‌بود، اما در محافظت از کودک کوتاهی کرده است. (۴) این احتمال وجود دارد که کودک در معرض سوءاستفاده یا بهره‌کشی

1. Luring a Child

2. <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-46/page-28.html?utm>

3. Child, Youth and Family Services Act, 2017 (Ontario)

جنسی، همان‌طور که در بند ۳ توصیف شده، قرار گیرد. (۴.۱) کودک به دلیل قربانی شدن در قاچاق جنسی کودکان، مورد بهره‌کشی جنسی قرار گرفته است. (۴.۲) این احتمال وجود دارد که کودک به دلیل قربانی شدن در قاچاق جنسی کودکان، در معرض بهره‌کشی جنسی قرار گیرد.^۱ در حقیقت قانون با ایجاد الزام به گزارش‌دهی در مواردی که فردی از وضعیت کودکی که بزه‌دیده جنسی است مطلع می‌شود، زمینه مشارکت شهروندان را در فرآیند پیشگیری ایجاد نموده است.

سازوکار دیگر مربوط است به وظایف هیئت‌های آموزشی برای ایمنی دانش‌آموزان که در «قانون آموزش^۲» ماده (۷.۳) (۱۷۰) مقرر گردیده است «ارائه‌ی برنامه‌ها، مداخلات یا سایر حمایت‌ها برای دانش‌آموزانی که قربانی شده‌اند،... این برنامه‌ها، مداخلات و حمایت‌ها ممکن است توسط مددکاران اجتماعی، روان‌شناسان یا سایر متخصصانی که در حوزه‌های مشابه آموزش دیده‌اند، بنا بر تشخیص هیئت‌مدیره آموزشی ارائه شوند.»^۳

نقش نهادهای حمایتی نیز در پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی مورد توجه بوده لذا در قانون «قانون خدمات خانواده، نوجوان و اطفال» در ماده (۳۵) مقرر گردیده «وظایف انجمن حمایت از کودکان^۴» به شرح زیر است:

الف) تحقیق در مورد ادعاها یا شواهدی که حاکی از نیاز کودکان به حمایت و محافظت باشد؛ ب) حمایت از کودکان در مواقع لزوم؛ پ) ارائه راهنمایی، مشاوره و سایر خدمات به خانواده‌ها به منظور محافظت از کودکان یا پیشگیری از شرایطی که نیاز به حمایت از کودکان ایجاد می‌کند؛ ت) فراهم آوردن مراقبت برای کودکانی که مطابق این قانون به نگهداری انجمن واگذار شده یا به آن محول گردیده‌اند؛ ث) نظارت بر کودکانی که مطابق این قانون تحت نظارت انجمن قرار دارند؛ ج) واگذاری کودکان برای فرزندخواندگی طبق بخش هشتم قانون (فرزندخواندگی و صدور مجوزهای مربوطه)؛ و چ) انجام هر وظیفه‌ی دیگری که بر اساس این قانون، آیین‌نامه‌ها یا هر قانون دیگر به انجمن محول شده باشد.^۵

همچنین ایجاد محیط امن در مدارس نیز مورد توجه مقنن بوده و در «قانون مدرسه امن» ماده (۳۰۲) مقرر می‌دارد «هر هیئت آموزشی باید سیاست‌ها و دستورالعمل‌هایی را در مورد رفتار افراد در مدارس تحت نظارت خود تدوین کند و این سیاست‌ها و دستورالعمل‌ها باید به موضوعات مشخص شده توسط وزیر بپردازند و شامل الزامات تعیین شده باشند.»^۶

1. <https://www.ontario.ca/laws/statute/17c14#BK190>
2. Education Act (Ontario)
3. <https://www.ontario.ca/laws/statute/90e02>
4. Children's Aid Society
5. <https://www.ontario.ca/laws/statute/17c14#BK65>
6. <https://www.ontario.ca/laws/statute/90e02>

۲-۲-۳. قانون آمریکا

در ماده (۱) قانون «پیشگیری و درمان آزار و اذیت کودکان»^۱ مقرر گردیده «هدف این قانون بهبود پاسخ‌ها به سوءاستفاده و بی‌توجهی به کودکان، فراهم آوردن حمایت برای قربانیان و خانواده‌ها و پیشگیری از سوءاستفاده و بی‌توجهی از طریق اعطای کمک‌های مالی، آموزش و برنامه‌های آگاهی‌بخشی عمومی است.»^۲

مقرر دیگر مربوط است به «برنامه پیشگیری از سوءاستفاده جنسی»^۳ از کودکان که در ایالات متحده با هدف آموزش، آگاهی‌بخشی و مداخله زودهنگام طراحی شده‌اند و هم به کودکان و هم به بزرگسالان (والدین، معلمان، مراقبین و حتی افرادی که در معرض ارتکاب جرم هستند) آموزش می‌دهند که چگونه از بروز آزار جنسی جلوگیری کنند. در ماده (۱) مقرر می‌دارد «... یک برنامه است که به پیشگیری از آزار جنسی کودکان اختصاص دارد، از طریق آموزش عمومی و ارائه پشتیبانی محرمانه به بزرگسالان و کودکان. این برنامه منابعی برای شناسایی علائم اولیه سوءاستفاده و استراتژی‌های مداخله ارائه می‌دهد.»^۴

با توجه به اینکه بزه‌دیدگی جنسی کودکان ممکن است از طریق اینترنت و محتوای مضر اینترنت صورت پذیرد، لذا قانونی تحت عنوان «قانون حمایت از کودکان در فضای اینترنت»^۵ وجود دارد که در ماده (۱) مقرر می‌دارد «قانون حفاظت از کودکان در برابر اینترنت، از مدارس و کتابخانه‌ها... که از کمک‌های فدرال برخوردارند، می‌خواهد که دسترسی به اینترنت برای کودکان را فیلتر کنند و اقداماتی برای محافظت از کودکان در برابر محتوای نامناسب یا مضر آنلاین اتخاذ نمایند.»^۶

۳-۳-۳. قانون استرالیا

سیاست‌های پیشگیرانه غیرکیفری در قانون استرالیا پیرامون بزه‌دیدگی جنسی کودکان به صورت برنامه‌های بلندمدت مورد توجه مقنن بوده است. از آن جمله می‌توان به «راهبرد ملی برای پیشگیری و پاسخ به سوءاستفاده جنسی کودکان ۲۰۲۱-۲۰۳۰» اشاره نمود که عنوان گردیده «این راهبرد ملی اولین در نوع خود در استرالیا است که چارچوبی استراتژیک و هماهنگ در سطح ملی برای پیشگیری و پاسخ به سوءاستفاده جنسی کودکان فراهم می‌کند. هدف آن کاهش خطر، گستره و تأثیر سوءاستفاده جنسی کودکان و آسیب‌های مرتبط در استرالیا است.» راهبرد ملی استرالیا برای پیشگیری و پاسخ به سوءاستفاده جنسی کودکان ۲۰۲۱-۲۰۳۰ یک

1. Child Abuse Prevention and Treatment Act - CAPTA

2. <https://www.acf.hhs.gov/cb/resource/capta-2016>

3. Stop It Now! - Prevention Programs

4. <https://www.stopitnow.org/>

5. Children's Internet Protection Act - CIPA

6. https://www.littlewound.us/Downloads/Childrens_Internet_Protection_Act.pdf

برنامه جامع و هماهنگ در سطح فدرال و ایالتی است که بر چهار ستون کلیدی استوار است یعنی ۱) پیشگیری اولیه: شامل تمرکز بر آموزش کودکان، والدین، معلمان و جامعه برای شناسایی خطرات و ارتقاء فرهنگ محافظت از کودک، ۲) مداخله زودهنگام: شامل شناسایی عوامل خطر در مراحل اولیه زندگی کودک یا در خانواده، و ارائه خدمات حمایتی پیش از وقوع آسیب، ۳) پاسخ مؤثر به سوءاستفاده: شامل حمایت حقوقی، روانی و اجتماعی از بزه‌دیدگان، رسیدگی قضایی سریع و تخصصی و پاسخ هماهنگ میان نهادهای مختلف، ۴) ایجاد محیط‌های امن: شامل طراحی و اجرای استانداردهای ایمنی در مدارس، مؤسسات، کلیساها و محیط‌های ورزشی برای کاهش احتمال آسیب.^۱

الزام به گزارش‌دهی امر دیگری است که به منظور پیشگیری غیرکیفری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان مورد توجه مقنن بوده است. این امر در ایالت‌های مختلف استرالیا به عنوان قوانین مستقل و مجزا بیان شده است. به‌طور مثال در کانبرا که پایتخت استرالیاست قانون «قانون کودکان و نوجوانان - ۲۰۰۸»، در ایالت نیو ساوت ولز «قانون مراقبت و حمایت از کودکان و نوجوانان ۱۹۹۸»، در ایالت کوئینزلند «قانون حمایت از کودکان ۱۹۹۹»، در ایالت ویکتوریا قانون «کودکان، جوانان و خانواده‌ها ۲۰۰۵» و در استرالیا غربی «قانون خدمات کودکان و جامعه ۲۰۰۴». البته این قوانین در زمان تدوین این مقاله مورد مطالعه قرار گرفته و در حال حاضر مجری است، اما ممکن است در طول زمان بنا به شرایط تغییر یابد.

در راستای پیشگیری غیرکیفری از بزه‌دیدگی کودکان یک سند سیاست‌گذاری است به نام «سیاست حفاظت از کودکان وزارت امور خارجه و تجارت استرالیا»^۷ این سند یکی از نمونه‌های برجسته پیشگیری غیرکیفری از سوءاستفاده از کودکان است، چون تمرکزش بر سازوکارهای مدیریتی، نهادی، و فرهنگی برای جلوگیری از بزه‌دیدگی کودکان است، نه مجازات کیفری مجرمان. این سیاست برای پیشگیری نهادی طراحی شده است؛ یعنی پیش از وقوع جرم، نهادها را وادار به اتخاذ تدابیر محافظتی می‌کند. در صورت کشف سوءاستفاده، موضوع به پلیس و سیستم قضایی ارجاع داده می‌شود.^۸

در مجموع می‌توان گفت در هر سه کشور، پیشگیری کیفری با وضع مجازات‌های سنگین برای سوءاستفاده جنسی همراه است؛ اما تفاوت اصلی در مکانیزم‌های پیشگیری غیرکیفری

1. https://sherloc.unodc.org/cld/uploads/res/criminal-code-act-1995-volume-2-as-of-2020.html/Criminal_Code_Act_Volume_2_as_of_2020.pdf

2. Children and Young People Act 2008

3. Children and Young Persons (Care and Protection) Act 1998 (NSW)

4. Child Protection Act 1999

5. Children, Youth and Families Act 2005

6. Children and Community Services Act 2004

7. CARE Australia Child Safeguarding Policy

8. https://www.care.org.au/wp-content/uploads/2023/05/CA-Child-Safeguarding-Policy-2023-2026-1.pdf?utm_source=chatgpt.com

دیده می‌شود بدین صورت که در آمریکا نقطه قوت بیشتر بر جامعیت مقررات در سطح فدرال و ایالت‌هاست و به‌علاوه همان‌طور که بررسی شد برنامه‌های آگاهی عمومی، آموزش در مدارس، گزارش‌دهی اجباری در سطح ملی و وجود سیستم‌های رصد مجرمان جنسی مهم‌ترین اقدامات پیشگیرانه غیرکیفری است. در مقررات کانادا در زمینه پیشگیری غیرکیفری تمرکز بیشتر بر آموزش و ایجاد محیط‌های امن است و در استرالیا تمرکز بر برنامه‌ریزی استراتژیک هماهنگ در سطح ملی و بین‌المللی است. همچنین استراتژی ملی ۲۰۳۰، سیاست‌های حفاظت نهادی، گزارش‌دهی اجباری و البته قوانین ایالتی خاص که مختصراً اشاره شد، مهم‌ترین اقدامات در زمینه پیشگیری غیر کیفری در استرالیا می‌باشد.

۴. پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان در قوانین ایران

در قوانین ایران، به‌ویژه در قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹، تلاش شده است تا با جرم‌انگاری صریح انواع آزار و بهره‌کشی جنسی، ایجاد سازوکارهای حمایتی و تعیین وظایف نهادهای اجرایی و قضایی، گامی مؤثر در جهت پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان برداشته شود. علاوه بر این، قوانین مرتبط دیگری همچون قانون مجازات اسلامی، قانون آیین دادرسی کیفری و سیاست‌های حمایتی نهادهایی مانند سازمان بهزیستی نیز مکمل این رویکرد پیشگیرانه هستند. در این قسمت، ضمن بررسی ابعاد مختلف بزه‌دیدگی جنسی در کودکان، راهکارهای پیشگیرانه‌ای که در قوانین و مقررات ایران پیش‌بینی شده‌اند، تحلیل و ارزیابی شوند تا میزان کارآمدی نظام حقوقی کشور در صیانت از حقوق کودکان در برابر آسیب‌های جنسی مشخص گردد.

۴-۱. پیشگیری کیفری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان در ایران

جرم‌انگاری رفتارهای جنسی آسیب‌زا، پیش‌بینی ضمانت‌اجراهای کیفری مؤثر در قبال مرتکبان این نوع جرائم، و حمایت فوری و مداخله قضائی از قربانیان، از جمله ابزارهای قانونی و اجرایی هستند که می‌توانند در پیشگیری از وقوع چنین بزه‌هایی و کاهش آسیب‌های آن مؤثر واقع شوند. یکی از ارکان مهم پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان، شناسایی و گزارش‌دهی الزامی توسط افراد است. در نظام حقوقی ایران، افرادی که در موقعیت‌های مختلف با کودکان در ارتباط هستند، نظیر معلمان، پزشکان، کارکنان مراکز بهداشتی، و حتی والدین، موظف‌اند در صورت مشاهده هرگونه نشانه از بزه‌دیدگی جنسی، آن را به مراجع قضائی یا اجرایی گزارش کنند. این سازوکار به‌ویژه در کشورهایی که نهادهای حمایت از کودکان فعال هستند، اهمیت بالایی دارد؛ چراکه شناسایی زودهنگام موارد مشکوک به بزه‌دیدگی جنسی می‌تواند از تداوم یا گسترش جرم جلوگیری کرده و امنیت روانی و جسمی کودک را حفظ کند.

۴-۱-۱. جرم‌انگاری و پیش‌بینی ضمانت‌اجراهای کیفری در قبال رفتارهای جنسی آسیب‌زا سیاست کیفری ایران، در راستای اعمال سیاست‌های حمایتی مطابق با معیارهای بین‌المللی و وجود خلأ در قانون سابق حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۸۱، در راستای نیاز به حمایت‌های افتراقی از اطفال و نوجوانان بزه‌دیده جنسی، در ماده ۱۰ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ نسبت به حمایت از این بزه‌دیدگان در برابر آزارهای جنسی توجه خاصی داشته است (اکبری و حجازی، ۱۳۹۹، ص ۸۱). با این وصف بررسی قوانین کشورهای دیگر در این زمینه می‌تواند موجبات بررسی بهتر قوانین ایران را فراهم نماید. با توجه به اینکه نظام حقوق ایران برگرفته از نظام حقوقی رومی-ژرمنی است، لذا مقایسه نظام حقوقی ایران، با کشورهای دارای نظام کامن‌لا به‌ویژه آمریکا، کانادا و استرالیا که مورد مطالعه این پژوهش می‌باشد به‌رغم تفاوت‌های ساختاری، از جنبه کارکردی کاملاً موجه است. علت این امر آن است که این کشورها به‌ویژه در حوزه حمایت از کودکان در برابر بزه‌دیدگی جنسی، به دستاوردهای مهمی دست یافته‌اند. تجربه موفق این کشورها در جرم‌انگاری گسترده، حمایت از بزه‌دیدگان، ایجاد نظام دادرسی ویژه و اجرای سیاست‌های پیشگیرانه، می‌تواند الگویی مفید برای اصلاح و بهبود قوانین باشد.

در قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹، به‌ویژه ماده ۱۰، انواع آزار جنسی علیه کودک جرم‌انگاری شده، از جمله: آزار جنسی تماسی و غیر تماسی، بهره‌کشی جنسی، هرزه‌نگاری (پورنوگرافی)، تماس جنسی در فضای مجازی.

قانون‌گذار در بند (۱) ماده ۱۰ قانون حمایت، صرفاً محارم را مد نظر قرار داده است. این در حالی است که مرتکبان جنسی تنها محارم نیستند، بلکه نزدیکان و افراد قابل اعتمادی مانند سرپرست، معلم و مربی طفل نیز در این دسته قرار می‌گیرند. در این صورت، چنین مرتکبینی که محرم طفل یا نوجوان نیستند، مستوجب مجازات مذکور در بند (۲) ماده ۱۰ خواهند شد (گلدوزیان و هدایتی گودرزی، ۱۴۰۱، ص ۲۶۵).

ایراد دیگر مربوط به بند (۱) ماده ۱۰ آن است که محرم بودن فقط در مورد جنس مخالف مطرح است، در حالی که در پاره‌ای موارد بزه‌کار و بزه‌دیده ممکن است هم‌جنس باشند. به عنوان نمونه، چنانچه ناپدری طفل پسر را مورد سوءاستفاده یا آزار جنسی قرار دهد، نمی‌توان وی را مشمول این بند دانست و بایستی مجازات مذکور در بند (۲) را شامل حال وی دانست، مگر آنکه با تفسیر کودک‌مدار و حمایت‌محور، واژه «محرم» را ناظر به هم‌جنس نیز بدانیم (عارفی، ۱۴۰۲، ص ۶۷).

همچنین پیش‌بینی تعیین یکی از مجازات‌های درجه ۷ و ۸ در بندهای (۳) و (۴) ماده ۱۰ قانون حمایت، با توجه به تبصره الحاقی به ماده ۱۸ ق.م.ا الحاقی ۱۳۹۹، میزان مجازات‌های

مقرر در این دو درجه معقول، متناسب و کاربردی به نظر نمی‌رسد؛ چرا که اگر مقام قضایی بخواهد برای مرتکب حبس تعیین کند، اصل بر این است که بایستی به حداقل حبس حکم بدهد. امکان عملی حکم حداقل حبس درجه هفت و هشت، از یک سو با توجه به صافی‌هایی مانند تبدیل الزامی به مجازات‌های جایگزین حبس و از سوی دیگر، مجازات ناچیز جزای نقدی و شلاق مقرر در این دو درجه، عملاً در بیشتر موارد غیرممکن است (گلدوزیان و هدایتی‌گودرزی، ۱۴۰۱، ص ۲۷۲).

۴-۱-۲. حمایت فوری و مداخله قضایی

در چارچوب پیشگیری کیفری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان در ایران، مداخله فوری قضایی یکی از مهم‌ترین ابزارهای حمایتی و واکنشی در برابر خطرات قریب‌الوقوع است. این نوع پیشگیری که در ادبیات حقوق کیفری تحت عنوان پیشگیری واکنشی یا موقعیتی شناخته می‌شود، به اقداماتی اشاره دارد که به محض مشاهده علائم یا گزارش احتمال بزه‌دیدگی، از وقوع یا تکرار آن جلوگیری می‌کنند.

ماده ۵ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان پیش‌بینی کرده است که دستگاه قضایی می‌تواند برای جلوگیری از بزه‌دیدگی یا ادامه آسیب، مداخله فوری کند. کودک را از محیط پرخطر جدا کند و اقدامات حمایتی، درمانی یا روان‌شناختی فوری ترتیب دهد. در این چارچوب، قوه قضاییه نه تنها نقش رسیدگی پس از وقوع جرم را دارد، بلکه می‌تواند پیش از وقوع جرم یا در لحظات اولیه ظهور آسیب، با بهره‌گیری از اختیارات قانونی وارد عمل شود.

۴-۲. پیشگیری غیرکیفری از بزه‌دیدگی جنسی کودکان در ایران

بزه‌دیدگی جنسی کودکان از جدی‌ترین اشکال نقض حقوق کودک و یکی از مصادیق آشکار خشونت علیه این قشر آسیب‌پذیر است. این نوع آسیب نه تنها سلامت جسمی و روانی کودکان را به مخاطره می‌اندازد، بلکه تبعات اجتماعی، آموزشی و خانوادگی گسترده‌ای به دنبال دارد. در حالی که واکنش کیفری نسبت به این بزه امری ضروری است، اما تجربه‌های جهانی و تحلیل‌های علمی نشان می‌دهند که پیشگیری مؤثر تنها در گرو ترکیب اقدامات کیفری و تدابیر غیرکیفری حاصل می‌شود.

در این راستا، تمرکز بر پیشگیری غیرکیفری با رویکردی حمایتی، به‌ویژه از مسیرهایی چون آموزش و آگاهی‌بخشی هدفمند، الزام قانونی برای شناسایی و گزارش‌دهی موارد مشکوک، و ایجاد و تقویت نهادهای مداخله‌گر و حمایتی، اهمیت دوچندان می‌یابد.

۴-۲-۱. پیشگیری از طریق آموزش و آگاهی‌رسانی

قانون حمایت از اطفال و نوجوانان به‌طور مستقیم به آموزش اشاره ندارد، اما در سیاست‌های کلی نظام، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و همچنین اقدامات اجرایی مانند: آموزش مهارت‌های خودمراقبتی به کودکان در مدارس، آگاه‌سازی والدین در خصوص خطرات فضای مجازی، تدوین برنامه‌های رسانه‌ای با محوریت پیشگیری از آزار جنسی اشاره شده است.

مؤلفه‌های تربیت جنسی در فصول: کلیات، بیانیه ارزش‌ها، بیانیه مأموریت، چشم‌انداز، هدف‌های کلان، راهبردهای کلان و هدف‌های عملیاتی و راهکارها در سند تحول بنیادین مورد توجه قرار گرفته است. بخش‌های چشم‌انداز، اصول ناظر به برنامه‌های درسی و تربیتی، رویکرد و جهت‌گیری کلی، الگوی هدف‌گذاری، هدف کلی برنامه‌های درسی و تربیتی، شایستگی‌های پایه، حوزه‌های تربیت و یادگیری و اصول حاکم بر انتخاب راهبردهای یاددهی-یادگیری، در برنامه درسی ملی مرتبط با تربیت جنسی است (افشاری، سرمدی و ناطقی، ۱۳۹۸). با این وصف یکی از مؤثرترین ابزارهای پیشگیری، آموزش مهارت‌های خودمراقبتی جنسی به کودکان است.

۴-۲-۲. شناسایی و گزارش‌دهی الزامی توسط افراد

یکی از چالش‌های اصلی در مقابله با بزه‌دیدگی جنسی کودکان، پنهان ماندن این جرائم به دلیل ترس از تهدیدات یا فشارهای اجتماعی، فرهنگی و خانوادگی است. کودکان اغلب به دلایل مختلف قادر به بیان یا افشا کردن رفتارهای آسیب‌زا نیستند. به همین دلیل، شناسایی و گزارش‌دهی زودهنگام توسط افراد آگاه، به‌ویژه کسانی که در محیط‌های آموزشی یا بهداشتی با اطفال در ارتباط هستند، می‌تواند در جلوگیری از ادامه جرم و کاهش آسیب‌های بلندمدت به کودک تأثیر بسزایی داشته باشد.

ماده ۱۷ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان در مقام جرم‌انگاری، خودداری از اعلام و گزارش وقوع جرم یا خطر علیه طفل یا نوجوان، یا امتناع از انجام اقداماتی به منظور جلوگیری از وقوع خطر یا تشدید نتیجه آن است. لذا این رفتارها ماهیت ترک فعل دارند (عارفی، ۱۴۰۲، ص ۹۵).

۴-۲-۳. ایجاد و تقویت نهادهای حمایتی و مداخله‌گر

ایجاد مراکز مشاوره، خانه‌های امن و خط‌های تلفن ویژه کودکان، نقش مهمی در شناسایی و مداخله سریع دارد. نمونه‌های آن در ایران سامانه ۱۲۳ (اورژانس اجتماعی)، زیر نظر سازمان بهزیستی است. همچنین مراکز مشاوره کودک و خانواده نیز می‌تواند نقش مؤثری در پیشگیری غیرکیفری از بزه دیدگی جنسی کودکان داشته باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

بزه‌دیدگی جنسی کودکان از جمله مسائلی است که در تمامی کشورها، بالاترین سطح نگرانی عمومی را به‌دنبال دارد. تحقیقات جنایی به مطالعه و بررسی مراحل مختلف کشف جرم، شناسایی متهم، اثبات بزه‌کاری و تعیین آسیب‌های وارد شده به بزه‌دیده می‌پردازد. در این راستا، به‌ویژه در جرایم جنسی مرتبط با کودکان، حساسیت زیادی در نحوه جمع‌آوری اطلاعات از بزه‌دیده وجود دارد؛ زیرا شرایط روانی و فیزیکی کودک می‌تواند مانع از بیان کامل و دقیق اطلاعات شود. از سویی دیگر پیشگیری از این جرایم نیازمند شناسایی علل و ریشه‌های بروز رفتارهای مجرمانه و ارائه راهکارهای اجتماعی برای مقابله با آنها است. تحقیقات نشان می‌دهند که تکرار جرایم جنسی با دو عامل عمده، یعنی علایق جنسی انحرافی و جهت‌گیری ضداجتماعی، مرتبط است. همچنین، محیط‌های نامناسب خانوادگی و اختلالات روانی نظیر اسکیزوفرنی و اختلالات خلقی در بروز این نوع جرایم نقش دارند. بی‌تردید، خانواده و مدرسه از مهم‌ترین نهادها در پیشگیری از بزه‌دیدگی کودکان به‌شمار می‌آیند. داشتن روابط سالم در خانواده بروز مشکلات رفتاری و جنسی را کاهش می‌دهد. به‌علاوه خانواده باید آگاهی لازم را پیرامون موقعیت‌های آسیب‌زا و روش‌های مقابله با سوءاستفاده‌های جنسی به کودکان منتقل کند. در خصوص نقش مدرسه در پیشگیری از بزه‌دیدگی کودکان، نیز باید گفت در درجه اول مدرسه باید به والدین آموزش‌ها و اطلاعات لازم را در شناسایی علائم سوءاستفاده و روش‌های گزارش آن ارائه نمایند. به‌علاوه، مدارس موظف‌اند در گزینش معلمان و مربیان دقت لازم را به‌کار گیرند و از استخدام افرادی که دارای ویژگی‌های پرخطر در زمینه سوءاستفاده جنسی هستند، جلوگیری کنند. همچنین، حضور روان‌شناسان در محیط مدرسه، امکان شناسایی به‌موقع کودکانی را که در معرض یا مبتلا به سوءاستفاده جنسی هستند، فراهم می‌آورد. در مقایسه قوانین ایران پیرامون بزه‌دیدگی کودکان با کشورهای دارای نظام کامن‌لا به‌ویژه آمریکا، کانادا و استرالیا باید گفت که اولاً، این کشورها به‌صورت فدرال هستند و در پاره‌ای موارد شاهد وجود قوانین مستقل از فدرال در سطح ایالت‌ها هستیم؛ اما قوانین آمریکا پیشگیری کیفری و غیرکیفری را در سطح فدرال و ایالتی با هم ترکیب نموده است. به‌علاوه شاهد استانداردهایی برای گزارش‌دهی، مداخلات اولیه و حمایت از کودکان آسیب‌دیده در این قوانین می‌باشیم.

همچنین آگاهی‌بخشی عمومی و آموزش در مدارس ابزارهای مهمی برای پیشگیری غیرکیفری هستند. در خصوص مشکلات موجود نیز می‌توان به تفاوت قوانین بین ایالت‌ها اشاره کرد که مانعی بزرگ در هماهنگی و اجرای یکپارچه این اقدامات می‌باشد. در قانون کانادا شاهد سخت‌گیری بیشتری در پیشگیری کیفری پیرامون بزه‌دیدگی کودکان هستیم. به

منابع

- اکبری، عباسعلی، و حجازی، سیده منیرا. (۱۳۹۹). سیاست کیفری ایران در قبال کودک‌آزاری جنسی در پرتو قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹. حقوق کودک، ۲ (۸)، ۸۱-۱۰۹.
<http://childrightsjournal.ir/article-1-36-fa.html>
- افشاری، محمد، سرمدی، محمدرضا، و ناطقی، فائزه. (۱۳۹۸). تربیت جنسی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران. سومین همایش ملی روانشناسی، تعلیم و تربیت و سبک زندگی، قزوین.
- بدلی، رقیه. (۱۳۹۹). عوامل موثر بر افزایش جرایم جنسی از منظر روانشناسی جنایی. فقه و حقوق معاصر، ۶ (۱۲)، ۸۲-۹۳.
<https://journals.icscr.ir/?p=1162>
- سماواتی پیروز، امیر، و بیگلری، حسن. (۱۳۹۹). چگونگی پاسخ‌دهی به پدوفیلی‌ها در جرایم جنسی علیه کودکان؛ مجازات یا درمان؟. حقوق کودک، ۲ (۷)، ۲۹-۱۱.
<https://childrightsjournal.ir/article-1-39-fa.html>
- شیرینی ورنامخواستی، عباس. (۱۳۹۷ الف). نقش و جایگاه بزه‌دیده در حقوق تحقیقات جنایی. پژوهش حقوق کیفری، ۶ (۲۳)، ۱۱۳-۱۴۱.
https://jclr.atu.ac.ir/article_8942.html
- شیرینی ورنامخواستی، عباس. (۱۳۹۷ ب). بزه‌دیده شناسی قضایی (قانونی). تحقیقات حقوقی، ۲۱ (۸۴)، ۲۱۵-۲۴۲.
- https://lawresearchmagazine.sbu.ac.ir/article_82187.html
- صبوری‌پور، مهدی، و حق‌بین، فائزه. (۱۴۰۲). نوآوری‌ها و چالش‌های قانون حمایت از اطفال و نوجوانان در پیشگیری از کودک‌آزاری. پژوهش‌های حقوقی، ۲۲ (۵۳)، ۵۰۷-۵۳۸.
https://jlr.sdil.ac.ir/article_147298.html
- دارابی، شهرداد. (۱۳۹۷). پیشگیری از جرم در مدل مردم‌سالار سیاست جنایی (چاپ دوم). بنیاد حقوقی میزان.
- عبد‌الهی، سامان. (۱۴۰۱). از علت‌شناسی قربانیان جرایم جنسی تا کارآمدی پلیس تخصصی. کارآگاه، ۱۶ (۵۹)، ۱۴۷-۱۲۳.
- http://det.jrl.police.ir/article_98630.htm
- عارفی، مرتضی. (۱۴۰۲). شرح جامع قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ (چاپ اول). شرکت سهامی انتشار.
- عباسی، عاطفه، و رنگچی‌تهرانی، عطیه. (۱۳۹۸). پیشگیری از بزه‌دیدگی کودکان و نوجوانان در مواجهه با جرایم جنسی. رهیافت پیشگیری، ۲ (۵)، ۷۷-۹۵.
<https://magiran.com/paper/2314672>
- کشکولیان، اسماعیل، شیخ‌الاسلامی، عباس، و امیریان‌فارسانی، امین. (۱۴۰۲). الگوی عملی برای پیشگیری از بزه‌دیدگی جنسی اطفال و نوجوانان در ایران. پژوهش‌های حقوق تطبیقی عدل و انصاف، ۶ (۲۲)، ۷۷-۱۱۳.
http://www.aecljournal.ir/article_189405.html

- گلدوزیان، حسین. (۱۴۰۲). الزامات علمی بازجویی از کودکان یزه‌دیده سوءاستفاده جنسی در فرایند تحقیقات مقدماتی. پژوهش حقوق کیفری، ۱۱(۴۲)، ۹-۴۳.
https://jclr.atu.ac.ir/article_16209.html
- گلدوزیان، حسین، و هدایتی گودرزی، حنا. (۱۴۰۱). تحلیل کیفری ماهوی سوءاستفاده جنسی از اطفال و نوجوانان. دیدگاه‌های حقوق قضائی، ۲۷(۹۷)، ۲۵۹-۲۸۵.
https://jlvviews.ujss.ac.ir/article_703714.html
- فتحی، مرضیه، زاهدی، عبدالوحید، و صابری، سید مهدی. (۱۴۰۳). واکاوی جرم شناختی موارد اختلالات انحرافی جنسی ارجاع شده به کلینیک های تخصصی روان شناسی شهر تهران. تحقیقات حقوقی. (انتشار آنلاین پیش از چاپ).
https://lawresearchmagazine.sbu.ac.ir/article_104703.html
- مهدوی، محمود. (۱۳۹۸). پیشگیری از جرم (پیشگیری رشد ملار) (چاپ چهارم). سمت.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین. (۱۴۰۲). تقریرات جرم‌شناسی (کلیات جرم شناسی). به کوشش محمد کاظم تقدیر. ویرایش: سید پوریا حسینی تحت نظارت شهرام ابراهیمی. دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی.
- نجفی توانا، علی. (۱۳۹۵). جرم‌شناسی (چاپ هجدهم). انتشارات آموزش و سنجش.
- Alaggia, D. Collin-Vézina, R. Lateef, R. (2017). Facilitators and barriers to Child Sexual Abuse (CSA) disclosures: A research update (2000–2016). *Journal of Trauma, Violence Abuse, 20*(2), 260-283.
<https://doi.org/10.1177/1524838017697312>
- Deblinger, E., Thakkar-Kolar, R. R., Berry, E. J., & Schroeder, C. M. (2010). Caregivers' efforts to educate their children about child sexual abuse: A replication study. *Child maltreatment, 15*(1), 91-100.
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1077559509337408>
- Levins A., Crewe B. (2015). Nobody's better than you, nobody's worse than you: Moral community among prisoners convicted of sexual offences. *Journal of Punishment and Society, 17*(4), 482-501.
<https://doi.org/10.1177/1462474515603803>
- Levenson J. S., Shields R. T., Singleton D. A. (2012). Collateral punishments and sentencing policy: Perceptions of residence restrictions for sex offenders and drunk drivers. *Journal of Criminal Justice Policy Review, 25*(2), 135-158.
<https://doi.org/10.1177/0887403412462385>
- Malinen S., Willis G. M., & Johnston L. (2014). Might informative media reporting of sexual offending influence community members' attitudes towards sex offenders?. *Journal of Psychology, Crime and Law, 20*(6), 535-552.
<https://doi.org/10.1080/1068316X.2013.793770>
- Mann N., Devendran P. N., & Lundrigan S. (2021). You're never really free: Understanding the barriers to desistance for registered sexual offenders in the community. *Journal of Criminology and Criminal Justice, 21*(2), 206-223.
<https://doi.org/10.1177/1748895819853861>
- Warrington, Camille, Beckett, Hele, Allnock, Debra & Soares, Claire. (2023). Children's perspectives on family members' needs and support after child sexual abuse. *Journal of Children and Youth Services Review, 149*, 1-11.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2023.106925>